

Naturvernforbundet i Rana og omegn
v/ Camilla Bjugn (leder)
Toranesgt. 19 A
8622 Mo i Rana

Mo i Rana 31.10.15

Til Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Høringsuttalelse vedr. revisjon av forskrifter/verneform og verneplanutredning utvidelse av Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark

Bakgrunn:

Opprettelsen av nasjonalparken på Saltfjellet i 1989 kom først og fremst som et resultat av mange års arbeid fra naturvern- og friluftslivbevegelsen i Nordland og Norge. Hadde ikke miljøorganisasjonene stått på slik de gjorde den gang for vern og mot vannkraftutbygging, så er det vår påstand at kraftutbyggingsinteressene ville ha fått konsesjon til å gjennomføre sine omfattende planer for vannkraftverk i alle de store vassdragene på Saltfjellet. Saltfjellnaturen ville dermed vært helt uaktuell som nasjonalpark for all framtid. Det er også et historisk faktum at uten aksjonene fra miljøvernbevegelsen i år 2000 som til slutt stoppet Statskraft sine anleggsmaskiner, så ville de elvestrengene i Beiarnelva, Bjøllåga og Glomåga som ikke inngikk i nasjonalparkvedtaket fra 1989, blitt bygget ut. Den aktuelle utvidelsen av Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark som nå står på dagsorden, ville m.a.o. ikke vært noen realitet.

Sett på denne bakgrunn stiller Naturvernforbundet i Rana og omegn spørsmålstegn ved det faktum at ingen representanter for de kreftene som først og fremst har æren for at vi har noen sak å diskutere i dag, har vært representert i Arbeidsutvalget for verneplanrevisjonen i Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark. Selv om saksbehandlingen nok har fulgt lovens bokstav, er vi svært kritiske til hvor klok saksbehandlingen har vært når så vesentlige miljøvern- og allmenninteresser har vært holdt på sidelinjen – i motsetning til næringsinteresser. Vern av uforstyrret natur er jo hva saken dreier seg om, jfr. Naturmangfoldlovens § 35 (nasjonalparker).

For det andre vil vi påpeke at forslaget til endret vern i Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark kommer i en tid der naturen, spesielt den som ikke har fått noe juridisk vern, er utsatt for et stadig større press. Dette ble påpekt allerede i Stortingsmelding nr. 39 (2000-2001) ”Friluftsliv – ein veg til høgare livskvalitet”, referert på side 46 i ”Høringsdokument revidering av vern tilknyttet Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark”. Den pågående utarming av norsk natur ble også konkretisert den 3. september i år da Naturvernforbundet sammen med Verdens Villmarksfond-Norge og SABIMA la ut en liste over 24 vedtak den sittende regjering har fremmet der naturen har tapt. De 24 vedtakene ødelegger livsgrunlaget til truede dyrearter, de ødelegger verdifull natur og de ødelegger naturopplevelsen for folk. Bekymringene støttes av Den Norske Turistforening. I kommunene rundt Saltfjellet er det først og fremst Stortingsvedtaket om liberalisering av motorisert ferdsel i utmark som truer. Dernest har vi i Rana de seneste årene fått 23(!) såkalte småkraftverk i nærområdet til befolkningen uten noen overordnet plan. Og flere står på trappene tross stort kraftoverskudd og ingen ledig overføringskapasitet. Bare skattesubsidier fra det offentlige, såkalte ”grønne

sertifikater”, gjør disse helt nødvendige utbygningene økonomisk mulige. Som det siste totalt nødvendige eksempel på forstyrrelse av naturen og naturopplevelser er tillatelsen til kommersiell uthenting av is fra Svartisen med helikopter.....

Kreftene som truer Nasjonalparken, kontrollerer Midtre Nordland nasjonalparkstyre:

Den grunnleggende trusselen mot nasjonalparken kommer i hovedsak fra interessene for å drive næring i parken og det enten de kaller seg private eller kommunale. Disse interessene kontrollerer Midtre Nordland nasjonalparkstyre (som siden 2010 har forvaltet nasjonalparken) med 10 representanter fra kommunene og 4 fra Sametinget. Kun i Nasjonalparkstyrets Rådgivende Utvalg har naturvern- og friluftinteressene representanter, men bare 2 av totalt 20. Dette bærer forvaltningen preg av med stadig flere liberale avgjørelser i strid med vernets ånd. I arbeidsutvalget for verneplanarbeidet har de samme interessene også hatt rent flertall med 4 representanter fra kommunene, 3 fra samene, 1 fra Statskog og 1 fra private grunneiere mot 1 representant fra Fylkesmannen. Dette flertallet på 9 (alle unntatt Fylkesmannen) har tilnærmet konsekvent fremmet liberale, vernefiendtlige endringsforslag i høringsdokumentene. Under lesningen av Høringsdokumentene får vi inntrykk av at arbeidsutvalgets flertall har gjort alt de kan for å viske ut forskjellen mellom vernet og ikke vernet natur og sånn sett undergrave Naturmangfoldloven.

På denne bakgrunn vil Naturvernforbundet innledningsvis uttale at vi har ingen ting å gi i de vernede områdene på Saltfjellet. Vi må i det følgende gå inn for strengere verneforskrifter enn dagens nasjonalparkforskrifter og generelt gå inn for å gi mindre rom for unntak samt dispensasjoner etter søknad. Vi vil sterkt advare mot ytterligere liberalisering av vernereglene hvilket vil lede oss inn på en retning der det til slutt ikke er noen natur igjen å oppleve urørt og uten støy.

Derfor fremmer vi herved et eget forslag om at forvaltningen av nasjonalparken føres tilbake til Fylkesmannen. Nasjonalpark, det ligger i ordet, det kan og skal ikke være et anliggende kun for lokale næringspolitikere og Sametinget. De har bevist sin mangelfulle kunnskap og interesse for naturvern både i nasjonalparkstyret og i arbeidsutvalget. Allmennheten i hele Norge har rett til å nyte Saltfjellnaturen i Naturmangfoldlovens ånd, dvs. ”sikre en uforstyrret opplevelse av naturen” (sitat fra Naturmangfoldlovens §35 annet ledd). I følge gjeldene lovgivning, nedfelt i forslaget til ny verneforskrift § 7 (Forvaltningsmyndighet), er det opp til Klima- og miljødepartementet å fastsette hvem som er forvaltningsmyndighet. Det er m.a.o. juridisk fullt mulig å erstatte Midtre Nordland nasjonalparkstyre med Fylkesmannen slik at det sikres en overordnet, ryddig og miljøvennlig forvaltning av nasjonalparken.

Rådgivende utvalg kan fortsette uansett forvaltningsmyndighet, jfr. forslag til ny verneforskrift § 8 (Rådgivende utvalg). Vi fremmer ytterligere et forslag om at det i nasjonalparkstyrets rådgivende utvalg heretter skal være et flertall av representanter fra naturvern- og friluftorganisasjonene. Dette kan skape en høyst påkrevet motvekt dersom nåværende nasjonalparkstyre skulle fortsette og hvis sammensetning har vist at de ikke klarer å forvalte nasjonalparken i naturmangfoldlovens ånd der naturverdiene har forrang. Også dersom Fylkesmannen tar over forvaltningen, vil en slik sammensetning av rådgivende utvalg være en god støtte i å ivareta formålet med vernet.

I det følgende vil vi i høringsuttalelsen ta utgangspunkt i Fylkesmannens forslag som ligger nærmest vårt syn. Vi vil stedvis kommentere forslagene fra Arbeidsutvalgets flertall for å tydeliggjøre hvor undergravende for vernet det er å gi disse myndighetsrepresentantene den makten de hittil har hatt i forvaltningen av Saltfjellet-Svartisen Nasjonalpark.

Vårt syn på forslag til avgrensning av Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark:

Naturvernforbundet i Rana og omegn støtter Fylkesmannen sitt forslag til fremtidige avgrensning av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark inkludert innlemming av Saltfjellet og Gåsvatn landskapsvernområde m/Håvvamåhkke samt Semska-Stødi og Storlia naturreservat. Vi støtter også Fylkesmannens forslag til utvidelse av nasjonalparken sørover med avgrensning i søndre Bjøllådal, ved Austerdalsvatnet, søndre Glomdalen og Melfjordens nordside. Videre støtter vi Fylkesmannens forslag om å beholde Djupen naturreservat som nå, utvide Blakkådalen naturreservat og opprette Melfjorden landskapsvernområde inkludert Indre og Ytre Stelåga. Denne avgrensningen vil også forenkle forvaltningen av de vernede områdene.

Flertallet i arbeidsutvalget går inn for å ta ut Indre og Ytre Stelåga-området fra Melfjorden landskapsvernområde for å kunne åpne dette for vannkraftutbygging. I følge høringsdokument "Verneplan utvidelse av Saltfjellet-Svartisen Nasjonalpark" side 13 skulle en slik utbygging gi 70 GWh. Til dette er det å si: Nordland har allerede et kraftoverskudd på ca. 40%. Rundt 5000 GWh (5 TWh) eksporteres ut av fylket hvert år, og det er ikke ledig overføringskapasitet. En ny overføringslinje vil ødelegge enda mer natur og gi befolkningen på Helgeland økt nettleie. I tillegg er det krafttap mellom ca. 15 og 20 % på linjene. Siden kraftprisene vil være lave i uoverskuelig framtid pga. for mye kraft i markedet, vil økonomien i en slik utbygging (som alle andre vannkraftutbygginger for tiden) være avhengig av skattesubsidier fra de såkalte "grønne sertifikatene", en ordning som bortfaller for vannkraftverk som ikke er i drift innen 2020. Det er m.a.o. verken realisme eller mening i å bygge ut Indre og Ytre Stelåga.

Vi merker oss også at arbeidsutvalgets flertall går imot innlemmelse av Gåsvatn og Saltfjellet landskapsvernområde i nasjonalparken med begrunnelsen at "landskapsvern er en mildere verneform" samt oppheve Semska-Stødi naturreservat og la det inngå i Saltfjellet landskapsvernområde med samme begrunnelse. Vi merker oss også at flertallet i arbeidsutvalget støtter private grunneiere som vil flytte østgrensen til Gåsvatn landskapsvernområde i Tømmerdalen vestover for å gi plass til bygging av 10 nye hytter. Igien viser kommune- og samerepresentantene at de prioriterer næring foran vern. Alle disse forslagene er uakseptable for Naturvernforbundet.

Når tidligere landskapsvernområder innlemmes i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, vil Naturvernforbundet advare mot at dette skal medføre at nasjonalparken får verneforskrifter omtrent som dagens landskapsvernområder. Vi ser at mange næringsinteresser kan ønske seg dette. Hvis valget blir stående der, vil Naturvernforbundet heller la være å innlemme landskapsvernområdene for slik å beholde strenge nasjonalparkforskrifter, og vi ber vernemyndighetene være åpne for et slikt utfall.

Vårt syn på forslaget til ny verneforskrift og forvaltningsplan for nasjonalparken:

Alle våre endringsforslag til formuleringer i verneforskriftene er uthevet med kursiv skrift.

§ 2 Formål:

Forslag til ny første setning: Formålet med Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark er å bevare et stort og vakkert naturområde som inneholder særegne og representative økosystemer og landskap og som er uten tyngre naturinngrep *samt sikrer en uforstyrret opplevelse av naturen.*

Begrunnelse: Formuleringen i forslaget fra Fylkesmannen er tilnærmet likelydende med Naturmangfoldlovens §35 (nasjonalparker) første ledd. Vårt tillegg er på samme vis

likelydende med samme paragraf i Naturmangfoldloven, dvs. i slutten av andre ledd andre punktum. Vi vil ha dette tillegget med i åpningsformuleringen fordi også dette er en sentral, lovbestemt målsetting for nasjonalparker og fordi vi anser motorisert ferdsel som den største og en økende trussel mot vernet. Formålsparagrafen er førende for forskriftsutformingen, avgrensning og senere forvaltning av området. Derfor er dette svært viktig og gjør det mulig å formulere strengere forskrifter på motorferdsel i nasjonalparken hvilket er høyst påkrevet.

§ 3 Vernebestemmelser:

1. Landskapet

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

b) vedlikehold av stier, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan. Vårt forslag: *Skiløyper* tas ut av 1.2 b)

Begrunnelse: Naturvernforbundet kan ikke se noen grunn til at oppkjøring av skiløyper med tråkkemaskin skal stå i en generell unntaksbestemmelse i verneforskriftene. Oppkjørte skiløyper er sidestilt med idrettsanlegg og har derfor ingen ting å gjøre i en nasjonalpark der det er urørte naturområder som skal vernes. Et idrettsanlegg i en nasjonalpark vil uthule Naturmangfoldlovens § 35 (nasjonalparker). Bare å holde en eller flere slike løyper åpne i Saltfjellet nasjonalpark vil pga. snøfall medføre gjentatte forstyrrelser fra tråkkemaskin i tillegg til uønsket og helt unødvendig endring av landskapsopplevelsen.

e) Som det står i Fylkesmannens forslag med følgende tillegg etter andre setning: *”Veien skal fysisk stenges med bom mot annen trafikk enn nødvendig transport til gården.”*

Begrunnelse: Veien til Nordlund gård av Jarbruffjell har ikke blitt stengt fysisk med bom slik det står i gjeldende forskrifter for Gåsvatn landskapsvernområde. Isteden har Midtre Nordland nasjonalparkstyre brutt forskriften ytterligere og gitt tillatelser til motorferdsel langs denne veien utover det som er motorferdsel til Nordlund gård (jfr. Høringsdokument Revisjon av vern side 38). Flertallet i arbeidsutvalget foreslår nå å ta ut setningen ”Vedlikehold innebærer ikke opprustning til annen veiklasse” og åpner derfor for at veien i tillegg kan brukes av biler og bli enda mer misbrukt til formål som er uforenlig både med nasjonalpark og landskapsvernområde. Naturvernforbundet mener derfor at tiden er inne til å sette ned foten for denne systematiske uthulingen av vernet.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

b) mindre utvidelse av bygninger *inntil 10 m²*, eller oppføring av frittstående bygning som kun benyttes til uthus/utedo.

Begrunnelse: 10 m² er oppgitt som maksimal utvidelse av bygninger i forvaltningsplanen. Men denne planen kan endres og utvides/dispanseres og gir dårligere vern. Derfor anser Naturvernforbundet det som nødvendig å fastsette denne grensen i verneforskriften og således gi dette vernet en sikrere rettslig hjemmel. Flertallet i arbeidsutvalget foreslår under punkt 1.3 b) at hytteiere i nasjonalparken får like muligheter til utvidelse og naustbygging (!) som hytteiere i ikke vernede områder, bare begrenset av kommuneplanenes arealdel. Det er et eksempel på at de kreftene som har fått forvaltningsmyndigheten i nasjonalparken, jobber for å viske ut forskjellen mellom vernet og ikke vernet utmark.

1) *Naturvernforbundet vil ta ut hele punktet som er foreslått av flertallet i arbeidsutvalget ("oppsetting av master for mobildekning")*

Begrunnelse: GSM-master er store og skjemmende i landskapet. Reindriftsnæringen tilbys nå gode mobiltjenester i nasjonalparken over det gamle NMT-nettet (jfr. Høringsdokument - Revisjon av vern, side 53). GSM-nett er derfor ikke nødvendig for reindriftsnæringens helse, miljø og sikkerhet. For fotturister burde det være mulig å bruke samme NMT-nett. Vi støtter derfor Fylkesmannen på dette punktet som ikke foreslår denne muligheten i verneforskriften.

Under pkt. 1 Landskap i § 3 har muligheten for å oppføre nye foreningshytter som er åpne for allmennheten blitt tatt ut av forslaget sammenlignet med gjeldende nasjonalparkforskrift. Naturvernforbundet støtter denne endringen da vi anser hyttenettet til turistforeningene og jeger- og fiskeforeningene for å være godt nok utbygget i nasjonalparken. Det er videre ønskelig fra naturvernsynspunkt at noen områder holdes fri for enhver teknisk tilrettelegging av hensyn til dyreliv (minimal ferdsel) og for muligheten av å kunne oppleve den aller enkleste form for friluftsliv. Naturvernforbundet er videre av den oppfatning at unntaksbestemmelsen i § 3 underpunkt 1.3 c) "gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade" sikrer nåværende hyttenett for framtiden.

2. Plantelivet

2.2 Bestemmelsen i 2.1 er ikke til hinder for:

f) *Skånsomt uttak av plantefelt med beltekjøretøy i tidsrommet 1. mars – 30. april og skånsomt uttak av lauvtrevirke på privat grunn til eget bruk med beltekjøretøy i tidsrommet 1. mars – 30. april*

Begrunnelse: Slik bestemmelsen for generelt unntak (uten søknad) fra fellingsforbudet i er formulert i pkt 2.2 f) uten ordet skånsomt og uten angivelse av kjøretøy og tidsrom, så åpner den for hogstmaskiner og annen uvøren framferd i kantsonene rundt gamle plantefelt. Naturvernforbundet mener også at plantefelt er fremmedelement i nasjonalparken og kan tas ut, men det må skje skånsomt, dvs. med beltekjøretøy om vinteren i tidsrommet 1. mars – 30. april, jfr. gjeldende verneforskrifter for nasjonalparken og våre forslag til 6.3 c), 6.3 d) og 6.3 e). Dette skal ikke være opp til en forvaltningsplan som er flyktig og lett kan endres.

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

b) *Naturvernforbundet vil ta ut hele punktet ("annet uttak av trevirke")*

Begrunnelse: Vi anser dette punktet som helt overflødig og i tillegg uriktig for en nasjonalpark. Overflødig fordi punkt 2.2 f) gir generelt unntak for uttak av plantefelt (fremmedelement i parken) og skånsomt uttak av lauvtrevirke på privat grunn til eget bruk og fordi forvaltningsmyndigheten etter punkt 2.3 a) kan gi tillatelse til hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken. Punkt 2.3 b) er derfor helt overflødig da det kunne tenkes å åpne for kommersiell tømmerhogst hvilket er helt på tvers av og i strid med verneformålet. Vi kan heller ikke se at punkt 2.3 b) er begrunnet noe sted i høringsdokumentene hvilket vi finner påfallende.

Fylkesmannen ønsker også synspunkter på et forslag til nytt punkt 2.4 Regulering av beiting: ”Miljødirektoratet kan ved særskilt forskrift forby beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet”. Naturvernforbundet støtter fullt ut dette punktet under § 3 i verneforskriften: Selv om det hittil ikke er observert overbeiting i Saltfjellet nasjonalpark, vet vi fra andre reinbeitedistrikter at dette har vært et problem og har måttet bli regulert av myndighetene. Det er derfor viktig å ha denne muligheten som en ”sikkerhetsventil”.

3. **Dyrelivet.**

Naturvernforbundet støtter dette avsnittet og har ingen videre bemerkninger.

4. **Kulturminner.**

Heller ikke under dette avsnittet har Naturvernforbundet noen bemerkninger.

5. **Ferdseil.**

5.2 Organisert ferdsel

Naturvernforbundet vil fjerne andre og tredje setning der det står at ”organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan”.

Begrunnelse: Dette forslaget til bestemmelse er selvmotsigende. Det åpner for all annen ferdsel enn til fots hvilket alltid vil skade naturmiljøet i en eller annen form. Det kan åpne for kommersiell gruppeturisme med for eksempel snøscooter, helikopter, hest, sykkel, ATV osv. osv. Én tillatelse skaper presedens for den neste igjen. Åpner en for dette, er vernet som beskrives i Naturmangfoldlovens § 35 en tapt sak. Vi kan ikke gå med på at en slik utglidning skal være mulig å gjøre for en forvaltningsmyndighet. En slik bestemmelse er derfor helt uakseptabel for Naturvernforbundet.

5.3 Sykling og organisert bruk av hest

Naturvernforbundet vil fjerne hele punktet (”sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen”).

Begrunnelse: Både sykling og hest, spesielt organisert bruk av hest i grupper, punkterer stier og tråkk med utvasking og erosjon som resultat. For det første finnes det ingen veier i nasjonalparken. For det andre, alle stier og tråkk som benyttes i Saltfjellet i dag, brukes av fotturister. Disse stiene og tråkkene forringes når de er åpne for syklistene og hestegrupper. Hest gir i tillegg et hygienisk problem, spesielt når mindre barn skal ta seg fram. I følge Naturmangfoldlovens § 35 (nasjonalparker) annet ledd tredje punktum er det bare ferdsel til fots som i loven er tillatt, sitat: ”Ferdseil til fots i samsvar med frilufsloven er tillatt.” Ferdseil til fots kan i følge samme paragraf bare begrenses eller forbys dersom det er nødvendig for å bevare planter, dyr, kulturminner eller geologiske forekomster. Det er m.a.o. ikke anledning til å sette av stier og tråkk bare til sykkel eller hest. Naturvernforbundet går derfor imot at forvaltningsplanen, som lett kan endres og utvides, skal ha anledning til å avgrense stier og tråkk (eller etablere veier!) for sykkel og hest.

6. Motorferdsel

6.2 Bestemmelsen i punkt 6.1 er ikke til hinder for:

c) motorferdsel for uttransport av syke/skadde bufe og tamrein i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være *lett terrenggående beltekjøretøy*. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

Begrunnelse: Slik det står i Fylkesmannens forslag til 6.2 c), ”Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten”, så gir dette åpen fullmakt til dyreeier å velge kjøretøy etter eget skjønn. Det som ansees skånsomt er høyst subjektivt. For å fjerne denne muligheten for utglidning av vernet foreslår Naturvernforbundet at det i forskriften står lett terrenggående beltekjøretøy, hvilket betyr snøscooter om vinteren og ATV med belter om sommeren.

Naturvernforbundet fremmer herved et eget forslag om at all lovlig barmarkskjøring i nasjonalparken uansett formål etter verneforskriften skal skje med lett terrenggående beltekjøretøy. Dette må nedskrives i kapittel 6, men jurister må i så fall plassere det på høvelig plass.

h) *Naturvernforbundet vil fjerne hele punktet (”bruk av motorbåt i reindrift”)*

Begrunnelse: Dette er et forslag fra flertallet i arbeidsutvalget, ikke fra Fylkesmannen. Det er et faktum at innsjøene i Saltfjellet generelt er ganske små med unntak av Nordre Bjøllåvann som dog kun er langt, men ganske smalt. Alle vann kan da passeres enten ved å gå rundt eller ved å ro over uten stort tidsbruk. Naturvernforbundet finner ikke at reindriften har gitt noen holdbar begrunnelse for hvorfor dette avviker fra det generelle motorferdselsforbudet i nasjonalparken skulle være nødvendig. Vi slutter oss derfor til Fylkesmannens syn. Punkt 6.2 h) hører ikke hjemme i en nasjonalparkforskrift. Det finnes da heller ikke i gjeldende nasjonalparkforskrift.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

a) *Naturvernforbundet vil fjerne hele punktet (”øvelingskjøring for formål nevnt i pkt. 6.2 a)”*

Begrunnelse: Med GPS-navigering og meget gode kart skulle det være helt unødvendig for redningstjenesten og forvaltningsmyndigheten å måtte forstyrre stillheten i nasjonalparken med øvelseskjøring for å bli kjent. Videre har øvelseskjøring for å bli fortrolig med et kjøretøy ingen ting i en nasjonalpark å gjøre. Naturvernforbundet ønsker ikke at forvaltningsmyndigheten skal ha noen mulighet til å vedta dispensasjon på dette punktet. Det finnes da heller ikke i gjeldende nasjonalparkforskrift

c) bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3 i *tidsrommet 1. mars – 30. april*

Begrunnelse: Naturvernforbundet vil beholde tidsbegrensningen for nødvendig transport på vinterføre slik den står i gjeldende nasjonalparkforskrift. Vi kan ikke forstå at åtte uker til disposisjon for snøscootertransport skulle være utilstrekkelig. Forslaget om å oppheve tidsbegrensningen ser vi som et nytt ledd i undergravingen av vernet som har pågått etter at Midtre Nordland nasjonalparkstyre tok over

forvaltningen i 2010. Naturvernforbundet mener det er svært viktig å stoppe denne utglidningen for å forsvare stillheten for dyr og mennesker i nasjonalparken og før utglidningen blir vanskelig å snu.

d) bruk av beltekjøretøy på vinterføre i tidsrommet 1. mars – 30. april eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter.

Begrunnelse: Se vårt pkt. 6.3c). Naturvernforbundet kan godta bruk av helikopter i et begrenset antall transportoppdrag etter hjemmel i forskriften utenom tidsrommet 1. mars – 30. april for å gi rom for noe fleksibilitet uten å skade selve terrenget.

e) bruk av beltekjøretøy på vinterføre i tidsrommet 1. mars – 30. april eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.

Begrunnelse: Se vårt pkt. 6.3c) og 6.3d)

f) *Naturvernforbundet vil primært fjerne hele punktet* ("bruk av lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort")

Begrunnelse: Elg- og hjortejakt er i dag ikke nødvendig matauk, men ren rekreasjon. Det er ikke mange år siden at jaktlag i utmarka alltid parterte viltet der det var skutt og selv bar det tilbake til vei i passende porsjoner. Vi har til gode å se noen holdbar begrunnelse for at dagens jegere skulle være i så mye dårligere form enn gårsdagens. Denne unntaksbestemmelsen står for øvrig heller ikke i någjeldende nasjonalparkforskrift.

Spesielt uakseptabel vil denne unntaksbestemmelsen bli dersom flertallet i arbeidsutvalget skulle få gjennomslag for at "lett terrenggående beltekjøretøy" blir erstattet med "lett terrenggående motorkjøretøy" etter denne unntaksbestemmelsen. Det finnes ingen "lette terrenggående motorkjøretøy" – det betyr da vanlig ATV - som ikke setter spor i terrenget - og varige spor dersom kjøreruta brukes år etter år hvilket i stor grad vil være tilfelle med et slikt unntak fra motorferdselsforbudet under jakta. I tillegg vil det felte storviltet også sette mer eller mindre dype spor avhengig av underlaget, og dét gjelder også for lett terrenggående beltekjøretøy.

Fylkesmannen sitt forslag til formulering, "lett terrenggående beltekjøretøy", betyr at forvaltningsmyndigheten bare kan gi dispensasjon etter en slik hjemmel til ATV med belter slik tilfellet er etter gjeldende forskrift i Storlia naturreservat i dag, og det vil for Naturvernforbundet være minst kontroversielt.

g) bruk av luftfartøy eller *lett terrenggående beltekjøretøy* på barmark i forbindelse med reindrift

Begrunnelse: Naturvernforbundet ønsker å styre reindriftnæringen mot en mer miljøvennlig drift innenfor nasjonalparkens grenser. Vi mener reindriftnæringen i langt større grad må ta vernehensyn på Saltfjellet enn de gjør i dag. Vår formulering på pkt. 6.3 g) vil bety at forvaltningsmyndigheten bare kan gi

dispensasjon til bruk av ATV med belter i tamreindriften på barmark (i tillegg til helikopter) og sette en stopper for bruk av motorsykkel og vanlig ATV som så langt har etterlatt seg uakseptable terrengskader med utvasking og landskapsendring.

Vi viser for øvrig til vårt generelle forslag om et nytt punkt under 6 (Motorferdsel) om at all lovlig barmarkskjøring i nasjonalparken uansett formål etter verneforskriften kun skal skje med lett terrenggående beltekjøretøy, dvs. beltegående ATV.

h) motorferdsel på snødekt mark for varig forflytningshemmede til egen hytte 2 – to- ganger pr. år i samsvar med forvaltningsplan

Begrunnelse: Etter Naturvernforbundets syn kan det ikke være noen menneskerett å komme seg overalt. Kan man ikke forflytte seg av egen kraft, så må det aksepteres at tilgjengeligheten til villmark, og særlig vernet villmark, vil være sterkt begrenset. Dyrene og allmennheten sine behov for uforstyrret liv må gå foran. Derfor vil vi formulere begrensningen på 2 – to – snøscooterturer pr. år for varig forflytningshemmede til egne hytter i verneforskriften og ikke i forvaltningsplanen som kan endres og er mer flyktig.

j) *Naturvernforbundet vil ta ut hele punktet* ("oppkjøring av skiløype til Trollhaugan/Godhola").

Begrunnelse: Se vår begrunnelse under forslag til nytt pkt 1.2 b). Naturvernforbundet aksepterer imidlertid at det tradisjonsrike Reinshornrennet gis tillatelse til løypekjøring i forbindelse med avviklingen av selve rennet, dvs. innenfor en periode på ca. en uke før rennstart. Dette er nedfelt i Fylkesmannens forslag til pkt. 6.2 f). Dette vil ikke skape noen presedens eller press i retning av stadig nye oppkjørte skiløyper i nasjonalparken.

Forslaget til pkt. 6.3 j) som kommer fra flertallet i arbeidsutvalget lyder: "oppkjøring av skiløyper etter traséer fastsatt i forvaltningsplan". Dette er helt uakseptabelt for Naturvernforbundet. Det viser på nytt deres manglende forståelse for at forvaltningen av en nasjonalpark skal sikre oppfyllelse av Naturmangfoldlovens intensjoner.

Så kommentarer til to forslag til unntak etter søknad under pkt. 6.3 som kommer fra flertallet i arbeidsutvalget:

k) *Naturvernforbundet vil fjerne hele punktet* ("nødvendig bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk")

Begrunnelse: Forslaget er satt fram av flertallet i arbeidsutvalget og støttes ikke av Fylkesmannen fordi det finnes ikke traséer i Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark som kan defineres som veier. Naturvernforbundet er helt enig med Fylkesmannen.

l) *Naturvernforbundet kan gå med på å erstatte punktet ("utkjøring av åte i forbindelse med jakt") med: utkjøring av åte med lett beltekjøretøy i forbindelse med lisensjakt*

Begrunnelse: Også dette forslaget er satt fram av flertallet i arbeidsutvalget og støttes ikke av Fylkesmannen. Forslaget til unntaksbestemmelsen er generell og ikke knyttet opp til lisensjakt på skaderovdyr. Slik det er formulert kan det både gjelde kjøring på snødekt mark som kjøring på barmark med hva som helst og til hvilket som helst jaktformål, også kommersiell jaktturisme. Vårt forslag derimot burde dekke behovet for å ta ut skadedyr på en verneverdig måte.

7. Forurensning

Naturvernforbundet har ingen bemerkninger til dette underpunktet.

§ 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser:

§ 4 er likt med Naturmangfoldlovens § 48. Men Naturvernforbundet vil i likhet med Miljøverndepartementet påpeke at § 4 ikke skal brukes til å uthule vernet, og saker etter denne paragrafen skal behandles etter de retningslinjer som gjelder etter § 48 i Naturmangfoldloven.

§ 5 Forvaltningsplan:

Naturvernforbundet har ingen kommentarer til utformingen av § 5.

Men vi vil understreke det som står i Høringsdokument – Revisjon av vern – under kommentarer til § 5 på side 49, at forvaltningsplanen må ligge innenfor rammen av forskriftene. Det betyr at vi ikke kommer til å kommentere det forslaget til forvaltningsplan som står i Høringsdokumentene, i særlig grad. Vi oppfatter denne, slik den kalles i dokumentet, som nettopp en skisse. En skisse er uferdig og må utarbeides på nytt i henhold til de verneforskriftene som til slutt blir vedtatt.

§ 6 Skjøtsel:

Vi har heller ingen kommentarer til utforming av denne paragrafen som følger av Naturmangfoldlovens § 47.

§ 7 Forvaltningsmyndighet:

Naturvernforbundet har ingen kommentar til innholdet i selve paragrafen ("Klima- og miljødepartementet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres").

Men vi påklager altså dagens forvaltningsmyndighet, Midtre Nordlands nasjonalparkstyre, for mangelfull kunnskap og interesse for naturvern og for at det flytter fokus fra vern til næring skritt for skritt. Derfor vil Naturvernforbundet ha forvaltermyndigheten overført til Fylkesmannen slik det var før 2010.

§ 8 Rådgivende utvalg:

Vi har ingen kommentarer til utformingen av denne paragrafen.

Det er som sagt oppsiktsvekkende at naturvern- og friluftsforskningsorganisasjonene kun har to - 2 - av 20 representanter i dagens rådgivende utvalg som altså Midtre Nordland nasjonalparkstyre oppnevner. Det sier mer enn noe om hvordan vern er prioritert under dagens nasjonalparkforvaltning. Det kan ikke fortsette at de kreftene som vil undergrave vernet sitter med full kontroll over forvaltningen.

§ 9 Ikrafttredelse:

Ingen kommentar.

Våre kommentarer på Fylkesmannens forslag til forskrift for Melfjorden landskapsvernområde:

Som for nasjonalparken går Naturvernforbundet imot at rednings- og oppsynsmyndighetene skal kunne få tillatelse av forvaltningsmyndigheten til å drive øvelseskjøring, med samme begrunnelse. Vi vil derfor ha fjernet pkt. 5.3 a)

All barmarkskjøring vil vi ha endret til ”*lett terrenggående beltekjøretøy*” også i Landskapsvernområdet. Dette gjelder generelle unntak i pkt. 5.2 d) utfall på kraftanlegg, 5.2 e) transport av syke/skadde bufe. Og det gjelder 5.3 ”Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:” 5.3 c) vedhogst, g) reindrift, h) drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende kraftanlegg. Begrunnelse se under § 3 pkt. 6.3 g) i vår høringsuttalelse på ny nasjonalparkverneforskrift.

Våre kommentarer på Fylkesmannens forslag til forskrift for et utvidet Blakkådalen naturreservat:

Naturvernforbundet vil ha fjernet siste ledd (understreket) i § 5 b) der det står at bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning er forbudt utenom traséer godkjent for slik bruk i forvaltningsplan. Sykling og bruk av hest har spesielt ingen plass i et naturreservat som skal ha det strengeste vernet, og det må heller ikke være åpning for dette i en forvaltningsplan. Begrunnelse se under § 3 pkt. 5.3 i vår høringsuttalelse på ny nasjonalparkforskrift.

Også her vil vi ha all barmarkskjøring endret til ”*lett terrenggående beltekjøretøy*” i § 5 a) syke/skadde bufe og b) utfall på kraftanlegg, § 7 b) og c) oppgradering etc. av kraftanlegg og § 7 j) reindrift.

Videre vil vi heller ikke her ha noen åpning for å hente felt elg eller hjort med helikopter eller barmarkskjøretøy, dvs. vi vil fjerne § 5 c). Begrunnelse se under § 3 pkt. 6.3 f) i vår høringsuttalelse på ny nasjonalparkforskrift.

Vi har det samme synet på forskriftene for Dypen og Fisktjørna naturreservat som for Blakkådalen naturreservat.

Kommentarer til Høringsdokument – Skisse til forvaltningsplan for de verna områdene knytta til Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark:

Uten å gjenta våre synspunkter her, så har vi samme syn på de tilsvarende saksområdene i skissen til forvaltningsplan som vi har formulert i vårt høringssvar på verneforskriftene. Vi vil videre uttrykke tilfredshet over formuleringen av forvaltningsplanens hovedmålsetting, nemlig at i avveiningen mellom bruk og vern så skal naturverdiene prioriteres, deretter allmennhetens muligheter for naturopplevelser og reindriften, og så andre interesser etter dette (se pkt. 3.4. Prioriteringer mellom bruk og vern, underpunkt 1, side 8). Det springende punktet er imidlertid hvordan dette gjøres i praksis, i den daglige forvaltningen. Det er det som er lakmustesten på hva som egentlig prioriteres.

I denne høringsuttalelsen har vi etter vår vurdering nettopp prioritert naturverdiene først. Men vi ser hvordan dette kommer i konflikt med både det rådende forvaltningsregimet og med mange av de foreslåtte formuleringene i verneforskriften, spesielt fra de kreftene som innehar forvaltningsmakten.

Forvaltningen av Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark har etter vår vurdering nå kommet til et punkt der overordnede myndigheter må stille seg spørsmålet om undergravingen av naturverdiene skal fortsette eller om andre instanser og krefter må inn i styringen.

Naturvernforbundet i Rana og omegn forventer på vår side at de nye verneforskriftene skal styrke og ikke svekke vernet. Det er videre på høy tid at miljø- og friluftsansjoner trekkes inn for fullt, f.eks. gjennom styrket representasjon i rådgivende utvalg, både når den nye forvaltningsplanen endelig skal utformes og når det gjelder den framtidige forvaltningen. Skjer ikke dette, vil verneområdene med sikkerhet tape flere naturverdier skritt for skritt.

Vi lar Fylkesmannens avsluttende ord i Høringsdokument – Verneplan utvidelse av Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark side 25 være våre:

”Skal man lykkes i å ivareta verneverdiene må det være kvalitet i forvaltningen av området. Legitimitet, kompetanse og kapasitet/ressurser er viktig”

Styret i Naturvernforbundet i Rana og Omegn

Camilla Bjugn, leder

May-Lene Meyer, sekretær,

Tage Vedal, nestleder

Frode Solbakken, styremedlem

Dag Johansen, styremedlem